

ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра фундаментальних економічних та природничих дисциплін

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до самостійної роботи з дисципліни
«МІЖНАРОДНЕ ПРАВО»
для здобувачів вищої освіти за спеціальністю
073 «Менеджмент» (менеджмент організацій і адміністрування)**

ЛЬВІВ-2023

Перун Т.С. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Міжнародне право». Львів : ЛІМ, 2023. 11 с.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та міжнародного бізнесу
Протокол №1 від 23 серпня 2023р.

Схвалено Вченою радою Львівського інституту менеджменту
Протокол № 1 від 24 серпня 2023р.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Метою самостійної роботи є:

- вироблення навичок опрацювання науково-теоретичної літератури, нормативних джерел, практичних матеріалів тощо;
- розвиток сталих вмінь до самостійного освоєння і викладення інформації поза навчальною аудиторією;
- поглиблення навичок практичного вирішення навчальних завдань та конкретних юридичних ситуацій на основі засвоєних положень навчальної дисципліни.

ПРОПОНОВАНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

Змістовний модуль №1

1. Періодизація історії міжнародного права.
2. Розвиток міжнародного права у період від падіння Римської імперії до Вестфальського миру в рамках міжнародних відносин феодальних держав.
3. Вестфальський мир 1648 р. як важливий етап в розвитку міжнародного права.
4. Віденський конгрес 1815 р. і міжнародне право.
5. Версальська мирна конференція 1919 р. та створення Ліги Націй.
6. Розвиток науки міжнародного права в Україні.
7. Основні риси сучасного міжнародного права.
8. Міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень.
9. Проблема визнання міжнародної правосуб'єктності індивіда.
10. Інститут визнання у міжнародному праві.
11. Проблема правонаступництва у міжнародному праві.
12. Федеративні держави як суб'єкти міжнародного права.
13. Характерні ознаки міжнародно-правових норм.
14. Основні принципи міжнародного права.
15. Принцип незастосування сили або загрози силою.
16. Прогресивний розвиток і кодифікація міжнародного права.
17. Міжнародний звичай як джерело міжнародного права.
18. Судові прецеденти в системі джерел міжнародного права.
19. Участь міжнародних судових установ у формуванні норм міжнародного права.
20. Матеріальна та нематеріальна (політична) відповідальність.

21. Міжнародно-правова відповідальність міждержавних організацій.
22. Проблема міжнародно-правової відповідальності фізичних осіб.
23. Проблема застосування сили у міжнародному праві.
24. Міжнародно-правові санкції в системі ООН.
25. Міжнародні канали.
26. Антарктика як міжнародна територія.
27. Міжнародні ріки.
28. Делімітація і демаркація державних кордонів.
29. Імплементация норм міжнародного права у національні правові системи.
30. Справа Науру (республіка Науру проти Австралії).
31. Справа про прикордонну смугу Аузу (територіальний спір між Лівією і Чадом).
32. Дія міжнародного договору.
33. Недійсність міжнародних договорів.
34. Тлумачення міжнародних договорів.
35. Набуття чинності міжнародного договору.
36. Застереження та заяви до міжнародного договору.
37. Правонаступництво держав щодо міжнародного договору.
38. Дипломатичний протокол і церемоніал.
39. Дипломатичний корпус.
40. Консульські функції.
41. Дипломатичне право спеціальних місій.
42. Юридична природа привілеїв та імунітетів міжнародних міжурядових організацій.
43. Правовий захист громадян України, що перебувають на територіях іноземних держав.
44. Справа Мазилу (консультативний висновок Міжнародного Суду ООН щодо експертів у відрядженнях по справам ООН).
45. Справа про заручників американського посольства у Тегерані.

Змістовний модуль № 2

1. Юридична природа міжнародної міждержавної організації.
2. Система органів ООН.
3. Спеціалізовані установи ООН.
4. Організація з безпеки та співробітництва у Європі (ОБСЄ).
5. Рада Європи: становлення та розвиток.
6. Європейський Союз: становлення та розвиток.
7. Співдружність Незалежних Держав: становлення та розвиток.

8. Правовий статус організації за демократію та економічний розвиток – ГУАМ.
9. Організація Чорноморського Економічного Співробітництва (ОЧЕС).
10. Україна і СОТ.
11. Організаційна структура ГУАМ.
12. Організація Північноатлантичного договору (НАТО).
13. Правова регламентація міжнародних польотів над державною територією.
14. Відповідальність за шкоду, заподіяну космічними об'єктами.
15. Справа про інцидент над Локербі.
16. Справа Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) проти ядерної зброї.
17. Міжнародний кримінальний Суд ООН і міжнародне право.
18. Проблема гуманітарної інтервенції у міжнародному праві.
19. Універсальна система захисту прав людини.
20. Миротворчі операції ООН.
21. Порядок звернення до Європейського Суду з прав людини.
22. Правовий режим поранених та хворих під час війни.
23. Права людини і Гельсінський процес в рамках ОБСЕ.
24. Права людини та безгромадянство.
25. Правовий статус Ради з прав людини ООН.
26. Верховний комісар ООН з прав людини.
27. Правила процедури Європейського суду з прав людини.
28. Загальна характеристика міжнародного арбітражу як засобу розв'язання міждержавних спорів.
29. Міжнародне право в діяльності судів загальної юрисдикції.
30. 14 Правові проблеми регламентації статусу територій і територіальних спорів в міжнародному праві.

Кожному студенту рекомендується підготувати два реферати із запропонованої вище тематики.

Студентам також пропонується скласти *словник термінів міжнародного публічного права* (не менше 50 термінів):

Абдикація; аболіціонізм; автентичність; автаркія; агреман; агресія; ад'юдикація; ад референдум; акламація; акредитація; акредитування; акреція; альтернат; альянс; анексія; анклав; анулювання міжнародного договору; аншлюс; апартеїд; апатрид; аудієнція дипломатична.

Багатомовні міжнародні договори; безпека міжнародна; безпека колективна; біпатрид; бойкот; *bona fides*.

Вірча грамота; ввічливість міжнародна; вільне місто.

Геноцид.

Дебеляція; дезавування; *de lege ferenda*; делімітація кордонів; демаркація кордонів; демілітаризація; демілітаризована зона; денатуралізація; депеша; денонсація; депозитарій; депонування міжнародного договору; джентльменська угода; дипломатична мова; дипломатична місія; дипломатичний протокол; дипломатичний агент; дипломатичні ранги; дисмисл; дуаєн.

Екзильний уряд; експатріація; екстериторіальність; ерга омнес (*erga omnes*); естопель.

Індульт; імплементація; імунітет держави; інсуреція; інтервенція; інтернування; інтерцесія; інтра вірес; іредентізм. Казус белі (*casus belli*); казус федеріс (*casus foederis*); каперство; карт-бланш; комбатанти; консульська екзекватура; консульський патент; капітуляція; консульська валіза; контрибуції; континуїтет.

Лазутчик.

Метрополія; міжнародний спір; міжнародне правопорушення; мовчазна згода; модус вівенді (*modus vivendi*); модус проседенді (*prosedendi*); мораторій.

Найманство; народний суверенітет; натуралізація; нація; небесні тіла; недійсність міжнародних договорів; нейтралізація території; нейтралізована зона; нейтралітет; некомбатанти; неоколоніалізм; несамоврядні території; нонклівет; нунцій; нотифікація.

Окупація; оптація; оренда міжнародно-правова; офіційні та робочі мови.

Пакт; *pacta sunt servanda*; панча шила; парафування; перемир'я; персона грата; персона нон грата; піратство; повірений у справах; посланник; право вето; право ґрунту; право на самооборону; правонаступництво; приєднання до міжнародного договору; призове право; прикордонні річки; прилегла зона; притулок; проксенія; пролонгація; протекторат; протест дипломатичний; протоки міжнародні; работоргівля; рамкова угода; ратифікаційна грамота; ратифікація; раціо десіденді (*ratio dīcedendi*); редемаркація; ректифікація кордону; репарації; репатріація; репресалії; рес комуніс (*res communis*); рес нулліус (*res nullius*); рес юдіката (*res judicata*); реституція; реторсії.

Самміт; санкції; сатисфакція; сепаратизм; сепаратний мир; сецесія; спеціальна місія; співдружність; старе децісіс (*stare decisis*); статус-кво (*status quo*); субституція.

Табула раса (tabula rasa); тальвег; територіальне море; територія; тероризм; тлумачення міжнародних договорів; трактат.

Унія.

Філіація.

Цесія.

Юс ад беллум (jus ad bellum); юс генціум (jus gentium); юс еквум (jus aequum); юс когенс (jus cogens); юс натурале (jus naturale); юс стріктум (jus strictum).

Контроль виконання та обговорення наведених вище завдань виноситься на **індивідуальні заняття** з курсу "Міжнародне право".

Індивідуальні заняття із студентами мають на меті:

- сприяти підвищенню активності студентів;
- усувати недоліки в оволодінні окремими питаннями дисципліни;
- сприяти найбільш ефективному оцінюванню знань студентів.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Визначення міжнародного права в його еволюційному розвитку.
2. Особливості міжнародного права порівняно з національним правом.
3. Міжнародне публічне і міжнародне приватне право.
4. Джерела міжнародного права.
5. Поняття норми у міжнародному праві.
6. Класифікація норм міжнародного права.
7. Звичасві та договірні норми міжнародного права.
8. Міжнародний звичай як джерело міжнародного права.
9. Договір як джерело міжнародного права.
10. Загальні принципи права.
11. Допоміжні засоби визначення норм міжнародного права.
12. Поняття і види суб'єктів міжнародного права.
13. Держави – основні суб'єкти міжнародного права.
14. Міжнародна правосуб'єктність України.
15. Визнання держав та урядів у міжнародному праві.
16. правонаступництво держав щодо міжнародних договорів, державної власності та державних архівів.
17. Правосуб'єктність міждержавних організацій.
18. Державоподібні утворення.
19. Міжнародна правосуб'єктність народів і націй, що борються за національне визволення.
20. Міжнародна правосуб'єктність індивідів.
21. Правосуб'єктність міжнародних організацій.
22. Поняття та види територій.
23. Державна територія.
24. Демілітаризовані та нейтралізовані території
25. Способи набуття державної території.
26. Державні кордони.
27. Міжнародна територія.
28. Правовий режим Арктики і Антарктики.
29. Міжнародні та багатонаціональні річки.
30. Правовий режим Дунаю.
31. Право міжнародних договорів як базова галузь міжнародного права.
32. Поняття міжнародного договору.
33. Класифікація міжнародних договорів.
34. Повноваження на ведення переговорів.
35. Прийняття тексту міжнародного договору.

36. Встановлення автентичності тексту договору.
37. Згода на обов'язковість договору.
38. Дія договорів, їх застосування і тлумачення.
39. Недійсність, призупинення або припинення дії договорів.
40. Денонсація та анулювання міжнародного договору.
41. Поняття права зовнішніх зносин та його джерела.
42. Система органів зовнішніх зносин.
43. Повноваження внутрішньодержавних органів зовнішніх зносин.
44. Встановлення дипломатичних відносин. Початок і закінчення місії дипломатичних агентів.
45. Персонал дипломатичних представництв.
46. Дипломатичний корпус.
47. Функції дипломатичних представництв.
48. Привілеї та імунітети дипломатичних представництв.
49. Привілеї та імунітети дипломатичного персоналу.
50. Право спеціальних місій.
51. Дипломатичне право міжнародних організацій.
52. Поняття консульського права та його джерела.
53. Поняття права міжнародних організацій.
54. Поняття та види міжнародних організацій.
55. ООН та її структура.
56. Спеціалізовані установи ООН.
57. Регіональні міжнародні організації.
58. Консульський персонал.
59. Консульські привілеї та імунітети.
60. Функції консульських установ.
61. Закордонні органи зовнішніх зносин.
62. Загальна характеристика Закону України "Про міжнародні договори України".
63. Поняття, цілі та функції інституту міжнародно-правової відповідальності.
64. Види і форми міжнародно-правової відповідальності.
65. Ресторація і сатисфакція у міжнародному праві.
66. Форми матеріальної відповідальності у міжнародному праві.
67. Поняття та характерні риси основних принципів міжнародного права.
68. Міжнародна судова процедура.
69. Загальна характеристика інституту розв'язання міжнародних спорів.
70. Добрі послуги та посередництво.
71. Переговори та консультації.
72. Міжнародні слідчі та погоджувальні комісії.

73. Поняття міжнародного права у період збройних конфліктів.
74. Правове становище учасників збройних конфліктів.
75. Заборонені засоби ведення війни.
76. Захист цивільного населення у період збройних конфліктів.
77. Громадянство та його значення для міжнародного права.
78. Загальна характеристика міжнародно-правових актів про права людини.
79. Кодифікація і прогресивний розвиток міжнародного права.
80. Механізм імплементації норм міжнародного права.
81. Особливості права збройних конфліктів неміжнародного характеру.
82. Правовий режим військового полону.
83. Загальна характеристика Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод від 4 листопада 1950 р.
84. Розгляд справ у Європейському суді з прав людини.
85. Застосування міжнародного арбітражу при вирішенні спорів.
86. Загальна характеристика міжнародної судової процедури.
87. Міжнародно-правовий режим космічного простору та небесних тіл.
88. Правовий статус космічних апаратів і екіпажів.
89. Міжнародні польоти та їх правове регулювання.
90. Міжнародно-правові санкції.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Антонович М. М. Міжнародне право: навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 384 с.
2. Баймуратов М. О. Міжнародне право. Харків : Одиссей, 2018. 672 с.
3. Батрименко В. І. Міжнародне право : навчальний посібник. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2019. 323 с.
4. Войціховський А. В. Міжнародне право : підручник. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 544 с.
5. Гордеюк А. О., Гуцу С. Ф. Міжнародне право [Текст] : навч. посібн. Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". Харків : ХАІ, 2014. 52 с.
6. Дяків Т. Є., Тетарчук І. В. Міжнародне право. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 207 с.
7. Міжнародне право : підручник / Л. Д. Тимченко, В. П. Кононенко. Київ : Знання, 2015. 631 с.

Додаткова

8. Буткевич В. Виклики міжнародному праву в умовах глобалізації світу. *Право України*. 2017. № 3-4. С. 12-50.
9. Буткевич О. В. Історія міжнародного права : підручник. Київ : Ліра-Ка, 2018. 408 с.
10. Іванченко О. Способи узгодження норм національного права з нормами міжнародного права. *Юридичний вісник*. 2018. № 2. С. 178-182.
11. Міжнародне право ХХІ століття: сучасний стан та перспективи розвитку: кол. моногр. з нагоди 60-ліття В. М. Репецького / за ред. М. М. Микієвича; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : ЛА «Піраміда», 2019. 320 с.
12. Мушак Н. Б. Правові засади функціонування Шенгенського простору : монографія; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Одеса : Фенікс, 2017. 438 с.
13. Перепьолкін С. М., Сироїд Т. Л., Філяніна Л. А. Міжнародне право : словник-довідник / під заг. ред. Т. Л. Сироїд. Харків : Юрайт, 2014. 408 с.
14. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник. Харків : Право, 2019. 310 с.
15. Чижмарь, Ю. В. Національне та міжнародне право: теоретико-правові проблеми: монографія. Харків : Діса плюс, 2015. 472 с.

Інформаційні ресурси

16. Законодавство України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
17. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL : www.nbuv.gov.ua.
18. Репозитарій ЛДУФК. URL : <http://repository.ldufk.edu.ua/>
19. Конституція України. Відом. Верховної Ради України. 1996. № 30, ст. 141. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.